

NAJBOHATŠÍ MUŽ V BABYLONE

V STAROM BABYLONE žil raz jeden veľmi bohatý muž menom Arkad. Bol široko-ďaleko známy svojím veľkým majetkom. Bol tiež známy svojou veľkorysťou. Bol štedrý vo svojej dobročinnosti. Bol štedrý aj k svojej rodine. Bol štedrý vo svojich vlastných výdavkoch. Napriek tomu sa jeho majetok každý rok zväčšoval rýchlejšie, ako ho bol schopný míňať.

Prišli za ním jeho priatelia z mladších čias a povedali:

“Ty, Arkad, máš väčšie šťastie ako my. Stal si sa najbohatším človekom v celom Babylone, zatiaľ čo my bojujeme o prežitie. Môžeš nosiť najkrajšie oblečenie a môžeš si pochutnávať na najvzácnejších jedlách, zatiaľ čo my sa musíme uspokojiť s tým, že môžeme svoje rodiny obliecť do decentného oblečenia a nakrmiť ich, ako najlepšie vieme.

Kedysi sme si však boli rovní. Študovali sme u toho istého učiteľa. Hrali sme sa rovnaké hry. A ani v štúdiu, ani v hrách si nás neprekonal. A odvtedy si nebol o nič čestnejší občan ako my.

Ani si nepracoval usilovnejšie alebo vernejšie, nakoľko to môžeme posúdiť. Prečo by teda mal vrtkavý osud vyčleniť teba,

aby si si užíval všetky dobré veci života, a ignorovať nás, ktorí si to zaslúžime rovnako?”

Arkad im dohovára: “Ak ste za tie roky, od kedy sme boli mladí, nezískali viac ako len na holé živobytie, je to preto, že ste sa buď nenaučili zákony, ktorými sa riadi budovanie bohatstva, alebo ich nedodržiavate.

‘Vrtkavý osud’ je zlomyselné božstvo, ktoré nikomu neprináša trvalé dobro. Naopak, takmer každému, koho zasype nezaslúženým zlatom, prinesie skazu. Vytvára z nich bezhlavých míňačov, ktorí čoskoro rozhádzú všetko, čo dostali, a zostanú sužovaní ohromnými chútkami a túžbami, ktoré nie sú schopní uspokojiť. Z iných, ktorým prejavuje priazeň, sa však stávajú lakomci, ktorí hromadia svoje bohatstvo a boja sa minúť to, čo majú, lebo vedia, že nemajú schopnosť nahradiť to. Ďalej ich sužuje strach z lupičov a odsudzujú sa na život v prázdnote a tajnej biede.

Pravdepodobne existujú aj iní, ktorí si môžu vziať nezaslúžené zlato, pridať k nemu a naďalej byť šťastnými a spokojnými občanmi. Ale je ich tak málo, že o nich viem len z počutia. Pomyslíte si na ľudí, ktorí zdedili náhle bohatstvo, a uvidíte, či to tak nie je.”

Jeho priatelia uznali, že spomedzi mužov, ktorých poznali a ktorí zdedili bohatstvo, boli tieto slová pravdivé, a prosili ho, aby im vysvetlil, ako sa dostal k takému bohatstvu, a tak pokračoval: “V mladosti som sa obzeral okolo seba a videl som všetky dobré veci, ktoré mi prinášali šťastie a spokojnosť. A uvedomil som si, že bohatstvo zvyšuje silu všetkých týchto vecí.

Bohatstvo je moc. S bohatstvom môže človek spraviť mnoho vecí.

Môže vyzdobiť dom tým najbohatším nábytkom.

Môže sa plaviť po vzdialených moriach.

Môže hodovať na pochútkach z ďalekých krajín.

Môže kúpiť ozdoby od zlatníka a leštiča kameňov.

Môže dokonca stavať mohutné chrámy pre bohov.

Môže robiť všetky tieto veci a mnoho ďalších, ktoré sú potešením pre zmysly a zadosťučinením pre dušu.

A keď som si to všetko uvedomil, rozhodol som sa, že si budem nárokovať svoj podiel na dobrých veciach života. Nebudem patriť k tým, ktorí stoja zďaleka a len závistlivo sledujú, ako si iní užívajú. Neuspokojím sa s tým, že sa oblečiem do najlacnejších šiat, ktoré vyzerajú decentne. Neuspokojím sa s údelom chudobných ľudí. Naopak, urobím zo seba hosta na tejto hostine plnej dobrých vecí.

Keďže som, ako viete, syn skromného obchodníka, z početnej rodiny bez nádeje na dedičstvo a nie som obdarený, ako ste úprimne povedali, vynikajúcimi schopnosťami alebo múdrosťou, rozhodol som sa, že ak chcem dosiahnuť to, po čom túžim, bude to vyžadovať čas a štúdium.

Čo sa týka času, všetci ľudia ho majú dostatok. Každý z vás si už doteraz nechal ujsť dostatok času na to, aby sa stal bohatým. Napriek tomu priznávate, že nemáte nič, čím by ste sa mohli pochváliť, okrem svojich dobrých rodín, na ktoré môžete byť právom hrdí.

Čo sa týka štúdia, či nás náš múdry učiteľ neučil, že sú dva druhy vzdelania: jedným druhom je študovanie vecí ktoré sa naučíme, a druhým je výcvik na vyhľadávanie toho čo ešte nevieme?

Preto som sa rozhodol, že vyhládam, ako by sa dalo nazhromaždiť bohatstvo, a keď to zistím, urobím to svojou úlohou, ktorú budem robiť dobre. Veď či nie je múdre, aby sme sa tešili, kým bývame v slnečnom jase, lebo keď odídeme do temnoty duchovného sveta, čaká nás tam dosť utrpenia?

Našiel som si prácu ako pisár v sieni záznamov a každý deň som dlhé hodiny pracoval na hlinených tabuľkách. Týždeň po týždni a mesiac po mesiaci som pracoval, ale zo svojho zárobku som si nič nespóril. Jedlo, oblečenie, pokánie bohom a iné veci, na ktoré som si už nepamätal, pohltili všetok môj zárobok. Ale moje odhodlanie ma neopúšťalo.

Jedného dňa prišiel do domu pána mesta bankár Algamiš, objednal si odpis Deviateho zákona a povedal mi: 'Musím to mať do dvoch dní, a ak bude úloha dovtedy splnená, dám ti dve medené mince.'

Tak som usilovne pracoval, ale zákon bol dlhý, a keď sa Algamiš vrátil, úloha nebola dokončená. Bol nahnevaný, a keby som bol jeho otrokom, bol by ma zbil. Keďže som však vedel, že pán mesta mu nedovolí aby mi ublížil, nebál som sa, a tak som mu povedal: 'Algamiš, ty si veľmi bohatý muž. Povedz mi, ako sa môžem aj ja stať bohatým, a celú noc budem vyrezávať do hliny, a keď ráno vyjde slnko, bude dokončená.'

Usmial sa na mňa a odvetil: ‘Si trúfaly darebák, ale môžeme sa tak dohodnúť.’

Celú tú noc som vyrezával, hoci ma bolel chrbát a z vône knôtu ma bolela hlava, až som ledva videl. Ale keď sa vrátil za úsvitu, tabuľky boli hotové.

‘Teraz mi povedz,’ povedal som, ‘čo si mi sľúbil.’

‘Ty si splnil svoju časť našej dohody, syn môj,’ povedal mi láskavo, ‘a ja som pripravený splniť svoju. Poviem ti veci, ktoré si praješ vedieť, pretože sa stávam starým mužom a starý jazyk rád rozpráva. A keď si mladosť príde k veku po radu, dostane múdrosť veku. Ale príliš často si mladosť myslí, že vek pozná len múdrosť dní, ktoré sú preč, a preto neuznáva jej hodnotu. Ale pamätaj si toto: Slnko, ktoré svieti dnes, je slnko, ktoré svietilo, keď sa narodil tvoj otec, a bude svietiť aj vtedy, keď do tmy odíde tvoj posledný vnuk.’

‘Myšlienky mladosti,’ pokračoval, ‘sú jasné svetlá, ktoré žiaria ako meteory, ktoré často rozjasňujú oblohu, ale múdrosť veku je ako pevné hviezdy, ktoré svietia tak nemenne, že sa na ne námorník môže spoľahnúť pri riadení svojho kurzu.’

Dobre si zapamätaj moje slová, lebo ak nie, tak nepochopíš pravdu, ktorú ti poviem, a budeš si myslieť, že tvoja nočná práca bola zbytočná.’

Potom sa na mňa bystro pozrel spod svojho neupraveného obočia a povedal tichým, imponujúcim tónom,

Cestu k bohatstvu som našiel, keď som sa rozhodol, že časť všetkého, čo zarobím, si usporím. Tak to urob aj ty. Potom

sa na mňa naďalej díval pohľadom, ktorý som cítil, ako ma preniká, ale viac nepovedal.

‘To je všetko?’ spýtal som sa.

‘To stačilo, aby sa srdce pastiera oviec zmenilo na srdce bankára,’ odpovedal.

‘Ale všetko, čo zarobím, je moje, nie?’ naliehal som.

‘Ani zďaleka,’ odpovedal. ‘Vari neplatíš šičke odevov? Neplatíš sandálnikovi? Neplatíš za veci, ktoré ješ? Môžeš žiť v Babylone bez výdavkov? Čo ti zostalo z tvojho zárobku za posledný mesiac? Čo za uplynulý rok? Hlupák! Platíš všetkým okrem seba. Tupec, pracuješ pre iných. Rovnako dobre môžeš byť otrokom a pracovať za to, čo ti pán dáva na jedlo a oblečenie. Keby si si nechal pre seba desatinu všetkého, čo zarobíš, koľko by si mal za desať rokov?’

Moja znalosť čísel ma neopustila a odpovedal som: ‘Tolko, koľko zarobím za rok.’

‘Hovoríš len polovicu pravdy,’ odvetil. ‘Každá zlatá minca, ktorý ušetríš, je otrok, ktorý pre teba pracuje. Každá medená minca, ktorý zarobí, je jeho dieťa, ktoré tiež môže zarábať pre teba. Ak sa staneš bohatým, potom to, čo ušetríš, musí zarábať a jeho deti musia zarábať, aby ti všetko pomohlo dať hojnosť, po ktorej túžiš.’

‘Myslíš si, že som ťa okradol o tvoju dlhú nočnú prácu,’ pokračoval, ‘ale ja som ti práve zaplatil tisíckrát viac, ak máš dosť inteligencie, aby si pochopil pravdu, ktorú ti ponúkam.’

Časť všetkého, čo zarobíš, si uspor. Nemalo by to byť menej ako desatina bez ohľadu na to, ako málo zarábaš. Môže

to byť o tolko viac, o koľko si to môžeš dovoliť. Najskôr plať sebe. Nekupuj od výrobcu odevov a sandálov viac, ako môžeš zaplatiť zo zvyšku a ešte ti zostane na jedlo, milodary a pokánie bohom.

Bohatstvo rastie ako strom z drobného semienka. Prvá medená minca, ktorú ušetríš, je semienkom, z ktorého vyrastie tvoj strom bohatstva. Čím skôr toto semienko zasadiš, tým skôr strom vyrastie. A čím vernejšie ho budeš dôsledne živiť a zalievať úsporami, tým skôr sa budeš môcť spokojne vyhrievať v jeho tieni.'

Tak povedal, vzal si svoje tablety a odišiel.

Dlho som premýšľal o tom, čo mi povedal, a zdalo sa mi to rozumné. Tak som sa rozhodol, že to skúsim. Vždy, keď som dostal výplatu, vzal som si z každých desiatich medených mincí jednu a schoval som ju. A akokoľvek sa to zdá zvláštne, nemal som o nič menej finančných prostriedkov ako predtým. Všimol som si len malý rozdiel, pretože som sa dokázal zaobísť aj bez toho. Často som však bol v pokušení, keď sa moja zásoba začala zväčšovať, minúť ju za niektoré z dobrôt, ktoré vystavovali obchodníci, privázaní na ťavách a lodiach z krajiny Feničanov. Ale múdro som sa zdržal.

Dvanásty mesiac po odchode sa Algamiš opäť vrátil a povedal mi: 'Synu, sporil si si aspoň desatinu všetkého, čo si zarobil za uplynulý rok?'

Hrdo som odpovedal: 'Áno, pane, mám.' 'Výborne,' odpovedal mi a zažiaril, 'a čo si s tým urobil?'

‘Dal som ho Azmurovi, murárovi, ktorý mi povedal, že cestuje po ďalekých moriach a v Týre pre mňa kúpi vzácne fénické šperky. Keď sa vráti, predáme ich za vysoké ceny a zisk si rozdelíme.’

‘Každý hlupák sa musí učiť,’ zavrčal, ‘ale prečo veriť znalostiam murára o šperkoch? Išiel by si sa k pekárovi chleba spýtať na hviezdy? Nie, pri mojej tunike, išiel by si predsa k astrológovi, keby si mal aspoň kúsok sily myslieť. Tvoje úspory sú preč, mladík, svoj strom bohatstva si vytrhol z koreňov. Ale zasaď iný. Skús to znova. A nabudúce, ak by si chcel poradiť so šperkami, choď k obchodníkovi so šperkami. Ak chceš vedieť pravdu o ovciach, choď za pastierom. Rada je jedna vec, ktorá sa rozdáva zadarmo, ale dávaj pozor, aby si si bral len to, čo stojí za to. Ten, kto si nechá poradiť o svojich úsporách od niekoho, kto je v týchto veciach neskúsený, zaplatí svojimi úsporami za preukázanie nepravdivosti ich názorov.’ S týmito slovami odišiel.

A bolo to tak, ako povedal. Feničania boli darebáci a predávali Azmurovi bezcenné kúsky skla, ktoré vyzerali ako drahokamy. Ale ako mi Algamiš prikázal, opäť som si šetril každú desiatu medenú mincu, lebo som si na to vytvoril zvyk a už mi to nerobilo ťažkosti.

O dvanásť mesiacov neskôr prišiel Algamiš opäť do miestnosti pisárov a oslovil ma. ‘Aké pokroky si urobil od chvíle, keď som ťa videl naposledy?’

‘Úspory som poctivo ukadal,’ odpovedal som, ‘a svoje úspory som zveril výrobcovi štítov Aggerovi na kúpu bronzu a on mi každý štvrtý mesiac vypláca úrok.’

‘Výborne. A čo robíš s úrokom?’ ‘Mávam veľkú hostinu s medom, dobrým vínom a koreneným koláčom. Tiež som si kúpil šarlátovú tuniku. A jedného dňa si kúpim mladého osla, na ktorom budem jazdiť.’ Na to sa Algamiš zasmial: ‘Ty predsa ješ deti svojich úspor. Ako potom očakávaš, že budú pre teba pracovať? A ako môžu mať deti, ktoré budú tiež pracovať pre teba? Najprv si zaobstaraj armádu zlatých otrokov a potom si môžeš bez výčitiek vychutnať mnohé bohaté hostiny.’ S týmito slovami opäť odišiel.

Nevidel som ho ani o dva roky, keď sa opäť vrátil a jeho tvár bola plná hlbokých vrások a oči mu klesali, pretože sa stával veľmi starým mužom. Povedal mi: ‘Arkad, dosiahol si už bohatstvo, o ktorom si sníval?’

A ja som odpovedal: ‘Ešte nie všetko, po čom túžim, ale niečo mám, a to zarába viac a toho zárobok zarába viac.’

‘A stále sa riadiš radami murárov?’

‘Čo sa týka murovania, tak radia dobre,’ odsekol som.

‘Arkad,’ pokračoval, ‘dobre si sa naučil. Najprv si sa naučil žiť z menšieho množstva peňazí, než si mohol zarobiť. Potom si sa naučil hľadať radu u tých, ktorí boli vďaka vlastným skúsenostiam kompetentní ju poskytnúť. A nakoniec si sa naučil, ako dosiahnuť aby zlato pracovalo pre teba.

Naučil si sa, ako získať peniaze, ako si ich udržať a ako ich používať. Preto si spôsobilý na zodpovednú funkciu.

Starnem. Moji synovia myslia len na mŕňanie a vôbec nie na zarábanie. Moje majetky sú veľké a obávam sa, že sa o ne už nezvládnem sám starať. Ak pôjdeš do Nippuru a budeš sa tam starať o moje pozemky, urobím ťa svojim spoločníkom a budeš mať podiel na mojom majetku.'

Tak som odišiel do Nippuru a prevzal som správu jeho majetku, ktorý bol veľký. A pretože som bol plný ambícií a ovládal som tri zákony úspešného narábania s majetkom, dokázal som hodnotu jeho majetku výrazne zvýšiť.

A tak sa mi veľmi darilo, a keď Algamišov duch odišiel do sveta temnoty, dostal som podiel z jeho majetku, ako to zariadil podľa zákona." Takto hovoril Arkad, a keď dokončil svoj príbeh, jeden z jeho priateľov povedal: "Mal si naozaj šťastie, že ťa Algamiš urobil dedičom."

Šťastie len v tom, že som mal túžbu prosperovať ešte predtým, ako som ho prvýkrát stretol. Nedokázal som počas štyroch rokov svoju rozhodnosť tým, že som si ponechal desatinu všetkého zarobeného? Nazvali by ste šťastným rybára, ktorý roky tak študoval zvyky rýb, že pri každom meniacom sa vetre dokázal okolo nich nahodiť sieť? Príležitosť je povýšenecká bohyňa, ktorá nestráca čas s tými, čo nie sú pripravení."

"Po tom, čo si prišiel o svoje prvorocné úspory, si mal pevnú vôľu pokračovať. V tomto smere si nezvyčajný," ozval sa ďalší.

"Sila vôle!" odvetil Arkad. "Čo je to za nezmysel. Myslíš si, že sila vôle dáva človeku silu zdvihnúť bremeno, ktoré ťava

neunesie, alebo ťahať náklad, s ktorým voly nepohnú? Sila vôle nie je nič iné než neochvejné odhodlanie dokončiť úlohu, ktorú si si predsavzal. Ak si stanovím nejakú úlohu, hoci aj takú maličkú, dotiahnem ju do konca. Ako inak by som si mal veriť, že dokážem robiť dôležité veci? Keby som si povedal: ‘Sto dní, keď pôjdem cez most do mesta, vyberiem z cesty kamienok a hodím ho do potoka,’ urobím to. Ak by som siedmy deň prešiel bez toho, aby som si spomenul, nepovedal by som si: Zajtra hodím dva kamienky, ktoré urobia rovnako dobre. Namiesto toho by som sa vrátil po svojich stopách a hodil kamienok. Ani na dvadsiaty deň by som si nepovedal: ‘Arkad, toto je zbytočné. Načo ti je, keď každý deň hodíš kamienok? Hoď tam hrst a skonči s tým.’ Nie, to by som nepovedal ani neurobil. Keď si stanovím nejakú úlohu, tak ju aj splním. Preto si dávam pozor, aby som sa nepúšťal do ťažkých a nepraktických úloh, pretože milujem voľný čas.”

A potom sa ozval ďalší priateľ a povedal: “Ak je pravda to čo hovoríš, a zdá sa mi to, ako hovoríš, rozumne, tak ale potom ak je to jednoduché, a keby to tak robili všetci, nebolo by pre všetkých dosť bohatstva.”

“Bohatstvo rastie všade tam, kde ľudia vynakladajú energiu,” odpovedal Arkad. “Ak mu bohatý človek postaví nový palác, je zlato, ktoré vyplatí, preč? Nie, časť z neho má murár, časť robotník a časť umelec. A každý, kto na dome pracuje, má z neho časť. Keď je však palác dokončený, nie je hodný čo naň bolo vynaložené? A či zem, na ktorej stojí, nemá väčšiu cenu, pretože je tam? A či zem, ktorá k nemu prilieha, nemá väčšiu

cenu, pretože je tam? Bohatstvo rastie čarovným spôsobom. Nikto nedokáže predpovedať jeho hranice. Či Feničania nepostavili veľké mestá na neúrodných pobrežiach vďaka bohatstvu, ktoré pochádza z ich obchodných lodí na moriach?”

“Čo nám teda radíš, aby sme aj my zbohatli?” opýtal sa ho ďalší z jeho priateľov. “Roky ubehli a my už nie sme mladí a nemáme nič odložené.”

“Radím vám, aby ste sa riadili Algamišovou múdrosťou a povedali si: ‘Časť všetkého, čo zarobím, si usporím.’ Povedzte si to ráno, keď prvýkrát vstanete. Povedzte si to na poludnie. Povedzte si to večer. Povedzte si to každú hodinu každého dňa. Hovorte si to dovtedy, kým tieto slová nebudú na oblohe vystupovať ako ohnivé písmená.

Vštepte do seba tuto myšlienku. Naplňte sa týmto nápadom. Potom si zoberte akúkoľvek časť zárobku, ktorá sa vám zdá rozumná, len nech to nie je menej ako jedna desatina a odložte ju. Najprv odložte túto časť a ak je to potrebné, upravte pre to iné výdavky. Čoskoro si uvedomíte, aký je to nádherný pocit vlastniť majetok, na ktorý máte nárok len vy. Keď bude rásť, bude vás to stimulovať. Nová radosť zo života vás nadchne. Bude vám dávať energiu snažiť sa zarobiť ešte viac. A zo zvýšeného zárobku si budete odkladať rovnaké percento.

Potom sa naučte, aby váš majetok pracoval pre vás. Urobte z neho svojho otroka. Nechajte jeho deti a deti jeho detí pracovať pre vás.

Zabezpečte si príjem pre svoju budúcnosť. Pozerajte na starých a nezabúdajte, že v čoskoro budete aj vy zaradený medzi

nich. Preto investujte svoj majetok s najväčšou opatrnosťou, aby sa nestratil. Úžernícke výnosy sú klamné sirény, ktoré spievajú len preto, aby neopatrných nalákali na skaly straty a výčitiek.

Postarajte sa aj o to, aby vaša rodina nemala núdzu, keby vás bohovia povolali do svojej ríše. Za takúto ochranu je vždy možné platiť malými platbami v pravidelných intervaloch. Preto prezieravý človek neotáľa v čakávaní, že jeho rodine bude k dispozícii dostatočne veľká suma v tomto prípade.

Raďte sa s múdrymi mužmi. Hľadajte radu u ľudí, ktorých každodennou prácou je narábanie s peniazmi. Nech vás uchráni pred takou chybou, akej som sa dopustil ja, keď som svoje peniaze zveril úsudku murára Azmuru. Malý a bezpečný výnos je oveľa žiaducejší ako riziko.

Užívajte si život, kým ste tu. Neprepínajte sa a nesnažte sa príliš šetriť. Ak je jedna desatina všetkého, čo zarobíte, maximum, čo si môžete pohodlne odložiť, buďte spokojní s touto časťou. Inak žite podľa svojich príjmov a nedovoľte si byť skúpy a nebojte sa míňať. Život je dobrý a život je bohatý na hodnotné veci a na veci, z ktorých sa dá tešiť.”

Jeho priatelia mu poďakovali a odišli. Niektorí mlčali, lebo nemali predstavivosť a nechápali. Niektorí boli sarkastickí, lebo si mysleli, že človek taký bohatý by sa mal deliť so starými priateľmi, ktorí nemali také šťastie. Niektorým sa však v očiach zjavilo nové svetlo. Uvedomili si, že Algamiš sa zakaždým vracal do miestnosti pisárov, pretože sledoval človeka, ktorý sa prepracoval z temnoty do svetla. Keď tento človek našiel svetlo,

čakalo ho miesto. Nikto nemohol toto miesto zaplniť, kým sa sám nedopracoval k vlastnému pochopeniu, kým nebol pripravený na túto príležitosť.

Práve títo ľudia v nasledujúcich rokoch často navštevovali Arkada, ktorý ich s radosťou prijímal. Radil sa s nimi a ochotne im odovzdával svoju múdrosť, ako to vždy radi robia ľudia so širokými skúsenosťami. A pomáhal im investovať ich úspory tak, aby bezpečne prinášali dobrý úrok a aby sa nestratili ani nezaplietli do investícií, ktoré nevynášali žiadne dividendy.

Zlom v živote týchto mužov nastal v ten deň, keď si uvedomili pravdu, ktorá prišla od Algamiša k Arkadovi a od Arkada k nim.

ČASŤ VŠETKÉHO, ČO ZAROBÍM, SI USPORÍM.